

ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΟΣ

Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΤΑΜΑΤΑΡΑΣ

Η τρομερή περιπέτεια μιάς φούχτας ήρώων. Πώς αιχμαλωτίστηκε ο Σταματάρας κι' οι σύντροφοί του. Η προεδρία ενός Αυστριακού. Οι Έλληνες ναύτες αλωσσοδεμένοι. Στη Σμύρνη. Η εμφάνισή του 'Αη Νικόλα. Προς την Κων(σταντινού)πολιν. Οι γενναίοι Ψαριανοί σπάζουν τα δεσμά τους και εξελευθερώνουν τους Τούρκους. Ο γοργισμός στα Ψαρά. Η ημέρα της κατάρσεως. Το πρώτο του Σταματάρα, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΒΙΣΚΟΜΑΣΤΕ στο Έτος 1823, εποχή που το Έθνος μας εξεκουλοδοσσε ν' αγωνίζεται με γενναϊότητα και με έπισημη έννευσίον των τυράννων του, στη στεριά και στη θάλασσα. Έδωγανε άπ' το λιμάνι των Ψαρών ένα μικρό καράβι που είχε ύψουμένη τη γαϊτανόδεση κι' επάνω σ' αυτή έφερε με μεγάλη γοργιά την έπιγραφή: «Ελευθερία ή θάνατος»

Στην πρώτην του καραβιού καθόταν, κρατώντας το τιμόνι, ο κυβερνήτης του 'Ανδρέας Σταματάρας. Ένας ήλιουσιανένος Ψαριανός, στον όποιον οι άνδρες που έστρεφαν την όψη έπιστούναν.

Το καράβι προχωρούσε αόσινα έλαφρό και πεταχτό επάνω στη βουνα της θάλασσας νερά κι' η νύχτα κατέβαινε σιγά—σιγά για να το σκεπάζει με τα μαύρα της σφύρας.

Το πλοίο διεθυνόταν προς τα ανατολιανά και ακολουθούσε σταθερά την κατευθύση του ζώου άπ' το έπιπερο χέρι του οδηγού του.

Άλλά τί ήγούρετο, που πήγαινε, που σκοπού είχε; Οι Έλληνες άγωνιστάι είχαν άπορασίσει τελευταία να εξουλοδοσούν με κάθε τρόπο τους τυράννους των και είχαν αναλάβει τώρα έναν άγώνα σοβαρότερο άπ' άλλους τους προηγουμένους. Γι' αυτή την έπιχειρήση είχαν κατεβεί άπ' τη Ρουμυλιέ εξακόσια γενναία παλιάρια κι' ο Σταματάρας είχε λάβει την έντολή να πάει στη Λέρο για να παραλάβη από εκεί πορτολάι.

Η άνωτολή αυτή ήσαν πολύ έπιζητημένη, γιατί γύρω στη Λέρο περιέπλεαν πάντοτε σκάφη έρχομα και μέλαινα ασποιακά, που ήσαν για τους Έλληνες φοβερότερα άπ' τα τουρκικά.

Μόλις έφτασε, το πλοίο με τους Ψαριανούς έβρισσε μπροστά στο νησί, από όποιο ήσαν άναρροβολημένα δυο πλοία, άπ' τα όποια το μεγαλύτερο ήταν αυστριακό δάκροτο. Άπό το δάκροτο είδαν το καράβι του Σταματάρα, διεζωναν την ελληνική σημαία και άμείσως μιά βάρκα ι' έναν άξιωματικό τραβήξε για το ελληνικό πλοίο.

Ο αυστριακός άξιωματικός άνέβηκε στο καράβι του Σταματάρα και προσάλασε τον κυβερνήτη στην ναυαρχίδα, όπου ο αυστριακός ναυαρχος ήβλε να του ζητήσει μερικές πληροφορίες, όπως του είπε.

Αυτή τη στιγμή ζήγωσε τον Σταματάρα ένας άπ' τους συντρόφους του και του είπε με χαμηλή φωνή:

— Καπετάν Άντρέα, το καλό που σου θέλω, μην πάς εκεί. Αυτός ο ξένος σου λέει ψήματα...

Άλλά ο Σταματάρας δεν έγνώριζε τί σημαίνει δόλος και φόβος και γινότανε κακό στο νόου του, ακολουθούσε τον άξιωματικό.

Μόλις όμως πάτησε στο κατάστρομα του αυστριακού δάκροτου, έπέπεσαν επάνω του έντολοι ναύτες και στρατιώτες, οι όποιοι τον αλωσσοδέσαν γυρά και τον έφορξαν στα βιάθη του άμαρτωού.

Σε λίγο οι σύντροφοι του άρραμινού Ψαριανού μεταφέρθηκαν κι' αυτοί με άπάτη στη ναυαρχίδα και κλεισθήσαν σε μιά κατισκότυνη φινλακή.

Οι αιχμαλωτοι πέρασαν όλόκληρες μέρες και νύχτες σ' αυτή την τρομαχική θέση, χωρίς να ξέρουν τί τους περιμένει και ποιο θάνατο το τέλος των.

Έπί τέλους το ελληνικό δάκροτο έτοιμάστηκε ν' αποπέσει κι' έβη άνωίχτης άρετά στο πέλαγος, ο ναυαρχος έδωσε διαταγή ν' άνεβώσαν τους Ψαριανούς στο κατάστρομα με ισχυρή συνοδεία.

Έκει έμειναν όλοι είχαν κοιμηθεί για κώπωσης χιλιάδες γρόσια στον πιαά της Σιτώνης και σ' αυτόν έπρόκειτο να παραδοθούν μετά την άποθείσάι τους στις άκτές της Μ. Άσίας. Άπ' τη Σμύρνη θά έπέλεοντο κατόπιν στην Πόλη.

Ήταν καλοκαίρι, Αύγουστος μήνας, όταν οι σκλαβωμένοι Έλλη-

νες άποθείσθησαν στη Σιωνή και πέρασαν ξεπόλωτοι άπ' τους δρόμους της πόλεως, φερτομένοι αλωσσοδέτοι και περικατωμένοι από βλοσυρούς φερτούς.

Καθώς έδιώκιαν μπρος άπ' το ναύ της Άγιας Φωτεινής, άνοίχοντας να βγαίνουν από μέσα φυλακιστές, αισθανθήσαν να γεύουν τα μάτια τους δάκρυα συγκινήσεως και να ζαλαγγενίσουν στην καρδιά τους η παρηγορία κι' η έλπίδα.

Κι'ά το βράδι, η θλιβερή συνοδεία των αιχμαλώτων έφτασε μαζί με τους φρουρούς της στην Κόν(σταντινού)πολιν και τους έπετραθή να καθήσουν λίγο στις όρθες ενός ποταμού και να ξεουασθώσουν.

Κάθισαν λοιπόν όλοι κάτω στη χλόη και βυθισθήσαν σε ζοφερές σκέψεις. Ήξεραν ότι δεν έβλεπε να έλλείψουν τίποτε και ότι τους μεταφέραν στην Κωνσταντινούπολη, όπου θά ήφίστασαν άκουμα την τιμή όσων άλλων γενναίων Έλλήνων.

Έξαινα, μέσα στη βαθιά σιωπή, τακουσιόστησε μπροστά τους το όραμα ενός σεβασίμου γέροντος με ψηλό ανάστημα, καλογεραμό ρούχι και όλόκληρα γενναία, που κατέβαιναν ως το στήθος του.

Ο γέρονς προχώρησε προς τους αιχμαλωτους σαν σκιά, στήθηκε άνωίχτα τους και, αλώνοντας, το άδικοτα χέρι του, τους είπε:

— Πάρτε, παιδιά μου, αυτόν τον Μεγάλο Πόνητη και φάτε όλοι από λίγο. Έχετε πίστι στον όρφάνο μας Πατέρα, τον παντοδύναμο και πολυουσιόλαχο, κι' αυτός θά σας σώσει!...

Και η σκιά, άφου είπε αυτά τα λόγια, έγινε άφαντη. Μονάχα τότε οι Ψαριανοί κατάλαβαν πως είχε γίνει θαύμα και πως είχαν δει τον Άγιο Νικόλα, τον προστάτη του νησιού τους.

Σε λίγο οι αιχμαλωτοι, δεμένοι γεροπόδαρι με δονατά σχοινιά, οδηγήθηκαν στην παλιά κι' επιβόσθησαν σ' ένα μικρό πλοίο, που έπρόκειτο να τους μεταφέρει στην Κωνσταντινούπολη.

Οι δευτερευμένοι αιχμαλωτοι ήσαν ομαίνα ό ένας επάνω στον άλλον, σαν κτηνή και έφρονοντο από τίσινα άπισμένους Τούρκους.

Άπό μερικοί τότε άόμισε να διαζέψεται ο Βόστωρς και να ξεροχώνουν η κορυφές των ύψηλων μαυροδόντων του και των πενθίμων κτισματιών του.

Ο Σταματάρας όμως, που σ' όλο το διάστημα του ταξιδιού δεν είχε πάψει να βασταίει το μυαλό του με διάφορα σχέδια, γρόσια στον διπλόνο του ναυτη και του είπε χαμρά, αλλά προσταχτικά:

— Δωίση, σκαψε και κόψε με τα δόντια σου τα σχοινιά που μου σφιγγουν τα χέρια!...

Ο δέουμος σωματιωτής του έξετέλεσε άμείσως τη διαταγή του άρχηγού του κι' ο Σταματάρας έκανε άμείσως το ίδιο σ' άλλους τους συντρόφους του.

Οι σκλαβωμένοι Ψαριανοί, μόλις άπετίναζαν τα δεσμά τους και άνέστησαν την έλευθερία των χεριών τους, όμηραση, παύσιμα με καταγίδα, επήσαν στο κατάστρομα και έπέπεσαν μ' όρημ έννευσίον των θμίων των.

Καμίας δεν μπορούσε να άντισταθή στην όρημαμένη έξένη έφοδο των άγριών έδωχιδών. Οι Ψαριανοί, επάνω στην όρημ τους, άρπάζαν καθετί που έβρισκαν μπροστά τους, ζωνιά, σακίδες, ποζιές, άνωσίδες, και σκαρτίζαν γύρω τους το άναυτο.

Σε λίγο επάνω στο κατάστρομα δεν άκουγόνοσαν, παρά η βραχνή άναφωνήσιση των κειτών και οι έπιθανάτοι όργου των άπιστων.

Τότε ο καπετάν Άνδρέας άρπάζε με τα άματοβαμμένα του χέρια ένα κομμά και με ένα τολμηρή στροφή έδωσε από πλοίο αντίθετη διεύθυνση.

— Σηξέ θέσις σας, παιδιά! φώναξε. Μαζού άπ' το Βόστωρ, μεζουά άπ' τον κτισματιόνο τάτο!...

Το πλοίο άρχισε να διεκινείται προς τ' άνωίχτα και σε λίγο είχε άποκαρνηθεί άρετά άπ' την άσπρη του τροχών και του μαρτινίου.

Τότε ο Σταματάρας προήγγειλε στους άνδρες του να μαζέψουν τα πτώματα των σκοτωμένων και να τα πετάξουν στη θάλασσα.

— Πηγαίνετε, άπιστοι, να γίνετε τροφή των ψαριών. Άρκετούς

Ψαριανός καπετάνιος

ΜΙ' ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΡΩΤΟΣ ΚΑΙ ΣΠΑΡΑΓΜΟΥ

ΑΠ' ΤΗΝ ΑΓΑΠΗ ΣΤΟ ΘΑΝΑΤΟ

(Συνέχεια εκ του προηγούμενου)
ΟΛΙΓΟΙ οι Έλληνες είδαν, ότι με ξαφνικά τρόπο ο Βασίλης δεν ήθελε να γίνει Μουσουλμάνος κι' ότι τα δάχρυα κι' η παραχαχιά της Ιερέως της αγαπημένης του, δέν τον συγκινησαν καθόλου, ΑΛΛ' άπεναντίας μεγάλωναν άκόμα περισσότερο το πέντη του, μάλιστα έναντιον του.

Έτσιον τα δέντια τους και τον βασιλευσαν, γιατί η άνοχη του θα γινόταν άφορη ή θανατοθή κι' η πεντήμορη Ζωή, την όποια τόσο είχε αναπαθήσει το πλήθος.

Οι πιο ενέστατοι μάλιστα, ανάμεσα στους άποιους ήσαν και πολλές γυναίκες, ώρμησαν άγροια κι' άπειλητική κατά του Βασιλή, ό όποιος έξαλοιοιούθησε να μείνι έπάνω στο ίερόσιον, άσχυρόντες για όσα συνέβαιναν γύρω του και προέμειναν α' άδιαιμονία το θάνατο.

Ήθελαν να γίνουν δημιοί του και να τον θανατώσουν α' ίδιοι, για να τον τιμωρήσιν έτσι, που δειχόνταν τόσο σκληρός προς την αγαπημένη του, η όποια έξ αιτίας του είχε καταδικασθεί τώρα σε θάνατο. Μά την τελευταία στιγμή, το στρατιωτικό άπόσπασμα που φρουρούσε τον κατόνιο, κατόρθωσε να τους άπομακρύνη. Άλλοιώς, ζήσαναν γύρω του και προέμειναν α' άδιαιμονία το θάνατο.

Ήθελαν να γίνουν δημιοί του και να τον θανατώσουν α' ίδιοι, για να τον τιμωρήσιν έτσι, που δειχόνταν τόσο σκληρός προς την αγαπημένη του, η όποια έξ αιτίας του είχε καταδικασθεί τώρα σε θάνατο. Μά την τελευταία στιγμή, το στρατιωτικό άπόσπασμα που φρουρούσε τον κατόνιο, κατόρθωσε να τους άπομακρύνη. Άλλοιώς, ζήσαναν γύρω του και προέμειναν α' άδιαιμονία το θάνατο.

Τότε, ό έπι κεφαλής του άποσπάσματος, φοβούμενος νέες εκδηλώσεις του πλήθους, διάταξε να γίνη η εκτέλεσις.
Άμέσως δύο δημιοί, οι όποιοι περιέμεναν δόρθη έπάνω στο ίερόσιον, πλησίασαν το Βασίλη και του πέσαναν τη θηλιά της άγχόνης, όχι άπ' το λαιμό, όπως γίνεται σήμερα, ΑΛΛ' από τα πόδια, για να μην επέλθη άμέσως ό θάνατος, αλλά για να είνε βραδύς και οδυνηρός.

Την τελευταία στιγμή, την ώρα που οι δημιοί έτοιμαζόντουσαν να τραβήσουν το σχοινί και να σηκωθή η θηλιά μαζί με τον κατόνιο, ό Βασίλης γύρισε προς τα πλήθη και με σταθερή φωνή,

Χριστιανούς έγραψαν ως τώρα...

Κά το μικρό πλοίο, έξεδύθησαν σαν ποίλι και γρήγορο σαν τον άνεμο, διέσχισε το Αιγαίο κι' έφτασε, χωρίς κανένα άλλη περίπεια, στα Ψαρά.

Οι γενναία θαλασσινοί, βγαίνοντας έξω, φίλησαν το γόμμα του νησιού τους και τραβήξαν στην εκκλησία του Άγιου Νικολάου, όπου έδωσαν άκόμα μια φωνή τον ύμνο τους για την πατρίδα.

— Παιδιά, είτε ό καπετάν Άνδρέας Σταματάρας στους συντρόφους του, ό Θεός που μας κλείζει ως τώρα από τόσους κινδύνους, μας χρωιάζεται για να ημετεροόουμε την πατρίδα, Δοξαζόμενο ως είνε τ' όνομα του Θεού!..

Λέγα μίνας ύστερ' α' την ήμερα αυτή, ό Καπετάν Πασις πλάκωσε με άγρια στήη 'Οθωμανόν και ένετέθη κατά της ιερής ηρωικής ήρωου, με άποφασί να την άφανήση.

Οι κάτοικοι των Ψαρόν άγωνίστηκαν α' όλη τη δύναμή τους, αλλά κατόλθαν, ότι η αντίστασι τους δεν μπορούσε να βαστάξη πολύ και στο τέλος ήρωσαν έπάνω στο Παλαμώναστο λεητή σημαία. Την ίδια στιγμή κάποιος λεοντοζαφός άγωνιστής πήρε στα χέρια του μια άναμνητή δόδα, πλησίασε την πρωτοδικαστήρη κι' έβαλε φωτιά.

Μια φοβερή βροντή άκούστηκε, μία βροντή που συγκλόνισε γη κι' ούρανο και άμέσως άναμνηζήσαν στον άέρα τέσσερες χιλιόδες έχθροί που βραζόντουσαν κάτω άπ' το φουάριο μαζί με τους ηρωικούς ύπεραστές της πατρίδος και της πίστης.

Σέ λίγο κάτω από ένα άπαύσιμον βροζο βροζήσαν σφιχταγκλισμένα δύο πτώματα, άπ' τα όποια το ένα έπλεε μέσα σε μια λίμνη αίματος και το άλλο διατηρούσε άκόμα την έγκραση της λίσσας και της εκδηρίσεως.

Το πρώτο άνιχε σ' έναν Τυρκοζ και το δεύτερο ήταν του καπετάν Άνδρέα Σταματάρα που κρατούσε απαρημοδικά στο χέρι του το μαχαίρι, με το όποιο είχε χτυπήσει τον έχθρό του!..

ή όποια δεν έστρεψ καθόλου, ερώταξε :

- Χριστιανός γεννήθηκα! Χριστιανός πεθαίνω!..
- Κι' έπειτα έρωτάσεως προς τους δημιοίς :
- Κάνετε τη δουλειά σας!

Άμέσως έδεινον τραβήξαν το σχοινί και σε μια στιγμή το πώμα του νέου βροζήσε μετέωρο στο νερό, δύο μέτρα πάνω α' το γόμμα...

Καθ' όλη τη διάρκεια της εκτέλεσεως, το πλήθος αλλάζει ενθουσιασμένο, γιατί είχε τιμωρηθεί, όπως του άξίζει, ό περιφρονησ άπ' σκληρός προς την αγαπημένη του αυτός νέος, Μονάζη, άποφρασ άπ' το άλλο πλήθος, ένας γέρος και με ά γρη, άντιπροβόντας το φριχτό αυτό θέμα, λιποθύησαν άπ' το παραγαμίο τους. Ήσαν οι γέροι γονις του Βασιλή Άγιοβλασίτη, οι όποιοι είχαν πάει στον τόπο της εκτέλεσεως, έλπίζοντας ότι ό γιός τους θα δεχόταν να γίνη Μουσουλμάνος κι' ότι θα γλύτωνε άπ' το θάνατο.

Μετά το Βασίλη, ήθε ή σειρά της Ζωής...

Τα πράγματα όμως έδώ άλλαξαν... Το πλήθος, το όποιο είχε παρακαταθήσει α' ίκανοποίησι το θάνατο του νέου, άμα έιασε πως θα θανατονόταν κι' η Ζωή, έξαγροίθησε. Κανείς δεν το περίμενε αυτό και όλοι κούνησαν προς η εκδηρίσε του Μοναζάρ άγιά θη προμειζόνταν μάλιστα στο Βασίλη και προς θάμινε τη Ζωή να ζήση.

Μά ό γέρο άγιά, ό όποιος είχε λατρεύσει άλλοτε τη Ζωή, άπ' την ήμερα που είχε άνταληφθεί την προδοσία της, την είχε μισήσει θανάσιμα και τίποτε στον κόσμο δεν θα μπορούσε να τον κινήη να τη συγχώρησι.

Τον Βασίλη δεν τον μισούσε τόσο και προθυώτερα θα γλύτρε τη Ζωή σ' αυτόν, παρά σ' εκείνην. Γι' αυτό, όταν ένας άπεισταλμένος του έπι κεφαλής του άποσπάσματος έβήθεσε στο καλάτι του για να του πη, ότι ό Βασίλης είχε χρωιάσει και να τον ροτήση αν επέμνε να θανατωθή κι' η νέα, έδεινος δείχτηκε άνδυσώπιτος και διάταξε να γίνη άμέσως η εκτέλεσις της.

Όταν ό άπεισταλμένος γύρισε και το πλήθος, που προέμεινε α' άγνοια, έιασε πως ό άγιάς επέμνε να θανατωθή η Ζωή, άμέσως όλοι και όλες ώρμησαν για να την αρπάξουν άπ' τα χέρια των δημίων της και να τη σώσουν.

Όλοι καταριόντουσαν τώρα το γέρο άγιά και άσφαλώς αν τολμούσε να παρανοιαστή έδεινη τη στιγμή εκεί, δεν θα γλύτωνε άπ' τα χέρια τους.

Με μεγάλη δυσκολία οι πρωτόπτες, χρησιμοποιώντας τα όπλα τους, κατόρθωσαν να συγκρατήσουν το έξαγριωμένο πλήθος και από πάντων τις γυναίκες, η όποιας, σαν πραγματικώς

μαναδες, είχαν επιπέσει έναντιον του.

Έίλος κατόρθωσαν να σχηματίσουν γύρω άπ' τη Ζωή ένα τετράγωνο και στάθηναν, έχοντας τα όπλα τους γυρισμένα προς το πλήθος.

Τότε η Ζωή, η όποια ήταν κατάνεχη, λέξ και το άνω της είχε φύγει άπ' τις χιλιόδες της, γονάτισε κάτω κι' ύψρόνοντας τα χέρια της προς τον ούρανο, άρχισε να προσεύχεται...

Τα δάχρυα είχαν σταγείναι πιά στα μάτια της και το λογικό της είχε σαλέγει πιά. Ήταν ένα ζωντανό πτώμα.

Έπειτα σηκώθηκε και μ' ένα άπλαγές χαμόγελο στα χείλη, σαν να μη στανεσθιανόταν πιά τι επόκειτο να γίνη, προχώρησε προς τους δημιοίς της.

Ένας άπ' αυτούς τότε, της έδωσε τα χέρια μ' ένα ύψασμα, της πέσανε ένα άλλο γόμο άπ' τη μέση και μ' ένα τρίτο κομμάτι ύψασμασε της; έδωσε τα πόδια.

Έπειδή όμως, αν την απαγγόνηζαν εκεί, έπληξε μεγάλος κίνδυνος να την σώση το πλήθος, ό άποσπασμάτοχης έπαίλε πάλι τον άπεισταλμένο τον στον άγιά, για να τον ροτήση για τον τρόπο της θανατοώσεως της.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Το τέλος.

